

Received: 12.01.2021
Accepted: 10.02.2021
Published: 30.03.2021

Roczniki Administracji i Prawa
Annals of The Administration and Law
2021, XXI, z. 1: s. 279-291
ISSN: 1644-9126
DOI: 10.5604/01.3001.0015.2574
<https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com>

Jędrzej Kubica*
Nr ORCID: 0000-0002-0084-0267

WNOSZENIE WKŁADU NIEPIENIĘŻNEGO DO SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

MAKING AN IN-KIND CONTRIBUTION TO A LIMITED LIABILITY COMPANY

Streszczenie: W niniejszym artykule autor skupia się na problematyce wnoszenia wkładu niepieniężnego do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – zarówno przy zawiązywaniu spółki, jak i w procedurze podwyższenia kapitału zakładowego. W tym celu dokonuje przeglądu stanowisk doktryny oraz judykatury odnoszących się do pojęcia zdolności aportowej oraz poszukuje odpowiedzi na pytanie, czy umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz oświadczenie o objęciu udziałów pociągają za sobą skutek zobowiązująco-rozporządzający, o którym mowa w art. 155 i art. 510 kodeksu cywilnego i czy w związku z tym dla skutecznego wniesienia aportu konieczne jest zawarcie odrębnej umowy przeniesienia przedmiotu wkładu na rzecz spółki. W swoich rozważaniach autor zwraca uwagę na praktyczny wymiar stosowania przepisów z punktu widzenia pracy notariusza.

Słowa kluczowe: spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, wnoszenie wkładu, aport, wkład niepieniężny, podwyższenie kapitału zakładowego

Summary: In this article, the author focuses on the issue of making an in-kind contribution to a limited liability company – both at the time of the company establishment and in the procedure of increasing the share capital. For this purpose, the author reviews the doctrine and judicature positions relating to the concept of contribution capacity and looks for answers to the question whether the limited liability company agreement and the declaration of taking up shares have the binding and disposing effect referred to in art. 155 and art. 510 of the Civil Code, and therefore whether it is necessary to conclude a separate agreement for the transfer of the subject of the contribution to the company for the effective transfer of the in-kind contribution. In his considerations, the author draws attention to the practical dimension of applying the provisions from the point of view of the work of a notary.

Keywords: limited liability company, making a contribution, contribution, making an in-kind contribution, share capital increase

* mgr; słuchacz eksternistycznego trybu przygotowywania rozprawy doktorskiej Wyższej Szkoły Humanitas. Niniejszy artykuł został przygotowany na podstawie niepublikowanej pracy magisterskiej autora pt. „Wnoszenie wkładu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością a podwyższenie kapitału zakładowego”. Źródła finansowania publikacji: środki własne autora; e-mail: jedrek.kubica@gmail.com

WPROWADZENIE

Wnoszenie wkładu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ma miejsce w procesie zawiązywania spółki oraz w procedurze podwyższenia kapitału zakładowego.

Wkłady wspólników do spółki tworzą jej kapitał zakładowy¹. Instytucja kapitału zakładowego została poddana wielokrotnej krytyce², na skutek której ustawodawca wprowadził nową w polskim prawie spółek konstrukcję prostej spółki akcyjnej³, jednak wobec braku zmian ustawowych w strukturze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wnoszenie wkładu ma kluczowe znaczenie w kontekście funkcji gwarancyjnej, jaką pełni kapitał zakładowy w tej spółce. W praktyce funkcja ta nie może być pojmowana jako zagwarantowanie wypłacalności spółki przez kapitał zakładowy – ustawodawca nie sformułował zakazu ponoszenia przez spółkę strat czy też zakazu dysponowania wkładami wniesionymi na pokrycie kapitału zakładowego, jednak wprowadził wymóg jego całkowitego pokrycia oraz pewne mechanizmy ochrony stałości kapitału zakładowego⁴. Można więc stwierdzić, że wnoszenie wkładu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością to czynność wynikająca z jej kapitałowego charakteru i stanowi ekwiwalent za wyłączenie odpowiedzialności osobistej wspólnika względem wierzycieli spółki. Doniosłe znaczenie ma również fakt, iż wnoszenie wkładu do spółki pozwala wyposażyć ją w pewien majątek początkowy, umożliwiający podjęcie działalności gospodarczej⁵.

Kodeks spółek handlowych⁶ nie definiuje pojęcia wkładu wprost, pojawia się ono po raz pierwszy w definicji spółki handlowej zawartej w art. 3 ustawy, zgodnie z którym – zawierając umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów. W nawiązaniu do treści powyższego przepisu uznaje się zobowiązanie do wniesienia wkładu za jedno z *essentialia negotii* umowy spółki⁷. Wobec braku definicji legalnej pojęcia wkładu, posiłkując się dorobkiem doktryny, można wskazać, że wkład stanowi przedmiot zobowiązania wspólnika względem spółki⁸ – w tym znaczeniu jest to świadczenie wspólnika⁹, tym samym wnie-

¹ I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, Warszawa 2016, s. 324.

² Zob. A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz*. Art. 151-226, red. A. Opalski, Warszawa 2018, s. 90; M. Żurek, *Reforma regulacji prawnej kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Problematyka ochrony wierzycieli*, Warszawa 2018, s. 84; A. Herbet, [w:] *Prawo spółek kapitałowych. System prawa prywatnego*, t. 17A, red. S. Sołtysiński, Warszawa 2016, s. 218-219, s. 248; M. Romanowski, *Kapitał zakładowy – ani to Graal, ani święty*, MPH 2014, nr 3, s. 40 i n.

³ Prosta spółka akcyjna z kapitałem akcyjnym wynoszącym co najmniej 1zł, czyli *de facto* spółka mogąca na początku działalności funkcjonować bezkapitałowo, a której głównymi mechanizmami ochrony wierzycieli są: test wypłacalności przy dokonywaniu wypłaty dywidendy, obowiązek odpisów z zysku na kapitał akcyjny oraz odpowiedzialność członków zarządu albo dyrektorów w przypadku niewypłacalności spółki.

⁴ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. I: *Komentarz. Art. 151-226*, Warszawa 2018, s. 51; A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 229.

⁵ I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek...*, s. 321.

⁶ Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2000 r. nr 94, poz. 1037, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1526).

⁷ A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 232; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, red. A. Kidyba, Warszawa 2013, s. 270.

⁸ K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną...*, s. 270; M. Dumkiewicz, [w:] *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych*, red. U. Promińska, Warszawa 2017, s. 63.

⁹ Ibidem, s. 62; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną...*, s. 271; A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 232; Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek handlowych Komentarz*, wyd. 2, red. Z. Jara, Warszawa 2017, s. 576; A. Opalski, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 164; W. Wyrzykowski, [w:] *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych*, red. W. Popiołek, Warszawa 2014, s. 42.

sienie wkładu staje się jego podstawowym obowiązkiem wynikającym z umowy spółki¹⁰. Terminem „wkład” określa się również przedmiot tego świadczenia, czyli konkretne dobro prawne, które jest „świadczone” przez wspólnika na rzecz spółki¹¹.

Przyjmuje się dychotomiczny podział – na wkład pieniężny i niepieniężny. W dalszej części niniejszego artykułu zostaną poruszone zagadnienia związane z wnoszeniem do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wkładu niepieniężnego, ze szczególnym uwzględnieniem pojęcia zdolności aportowej, a także charakteru umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz oświadczenia o objęcia udziałów w kontekście skutku zobowiązująco-rozporządzającego, o którym mowa w art. 155 kc¹².

WKŁAD NIEPIENIĘŻNY DO SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

De lege lata ustawodawca wymienia jedynie negatywne przesłanki uznania danego przedmiotu za wkład ujęte – w kontekście spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – w przepisie art. 14 ksh oraz w przepisie art. 158 § 2 ksh. Tym samym określa pewne kategorie praw i świadczeń, które przedmiotem wkładu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością być nie mogą. Na gruncie przywołanych wyżej przepisów są to: prawa niezbywalne, świadczenia pracy bądź usług, a także wynagrodzenia za usługi świadczone przy powstaniu spółki.

Współczesna doktryna polskiego prawa handlowego proponuje rozumienie terminu przedmiotu wkładu niepieniężnego jako wszystko co nie jest pieniądzem, a wykazuje zdolność aportową¹³. Zdolność aportowa jest kolejnym elementem siatki pojęciowej związanej z tematem niniejszego artykułu, który to element nie jest definiowany wprost przez ustawodawcę, w związku z powyższym w celu wyjaśnienia tego pojęcia należy sięgnąć po dorobek doktryny i judykatury.

Zdolność aportowa pozwala na kwalifikację, czy dane świadczenie może stać się wkładem do spółki, a zatem jest to zdolność danego świadczenia do bycia wkładem¹⁴. Kwestia ta jest o tyle istotna, że niektóre prawa majątkowe mogą być przedmiotem umów powszechnie zawieranych w obrocie, ale z różnych względów nie nadają się na przedmiot wkładu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Uznaje się, że każde prawo majątkowe, czyli takie, które reprezentuje wartość ekonomiczną możliwą do wyrażenia w pieniądzu¹⁵, wykazujące zdolność aportową, może być przedmiotem wkładu¹⁶. Wobec powyższego zdolność aportowa określa pewne wymagania, jakie stawia się prawu majątkowemu, które wspólnik

¹⁰ Ibidem, s. 40.

¹¹ A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 232; W. Wyrzykowski, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 41; M. Minas, *Zdolność aportowa*, „Rejent” 1995, nr 9, s. 49-50.

¹² Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r. nr 16, poz. 93, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1740).

¹³ I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyzioł, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 324; A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 234; R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek handlowych Komentarz*, Warszawa 2019, s. 535.

¹⁴ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 215.

¹⁵ A. Opalski, A. Wiśniewski, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 165.

¹⁶ K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną...*, s. 278; A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 234; A. Kidyba, *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1-300*, Warszawa 2019, s. 724-725; Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 583; P. Piniór, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 74.

chciałby wnieść jako wkład niepieniężny do spółki. Podlegają one ocenie przez wypracowane kryteria, których łączne spełnienie pozwala uznać, że konkretne prawo majątkowe może być przedmiotem świadczenia wspólnika¹⁷.

W piśmiennictwie zgodnie wyróżnia się dwa główne kryteria zdolności aportowej – zbywalność oraz zdolność bilansową¹⁸.

Pierwsze z nich jest cechą prawa podmiotowego, dzięki której podmiot uprawniony do tego prawa może w drodze czynności prawnej przenieść to prawo na rzecz innego podmiotu (np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością). Co prawda, zbywalnością charakteryzuje się duży katalog praw majątkowych, jednak niektórym prawom z tego katalogu ustawodawca odbiera cechę zbywalności, są to np. użytkowanie (art. 254 kc), służebności osobiste (art. 300 kc), prawo odkupu (art. 595 kc), prawo pierwokupu (art. 602 kc) czy prawo dożywocia (art. 912 kc). Wymóg zbywalności przedmiotu wkładu niepieniężnego do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynika *a contrario* z przepisu art. 14 § 1 ksh, jednak w doktrynie pojawiają się głosy krytyczne co do tego kryterium zdolności aportowej.

Podnosi się, że stanowiąc wymóg zbywalności, ustawodawca miał na celu ułatwienie prowadzenia przez wierzycieli spółki egzekucji z jej majątku, jednak skoro przedmioty wkładów wniesione na pokrycie kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie tworzą odrębnego, nienaruszalnego majątku, a stanowią jedynie pozycję po stronie pasywów w bilansie spółki – niezbywalne prawa nabywane czy ustanawiane na rzecz spółki będą ujmowane po stronie aktywów, równoważąc pozycję kapitału zakładowego ujętego po stronie pasywów¹⁹. Krytycy wymogu zbywalności uważają, że wykluczenie praw niezbywalnych jako przedmiotów wkładu może uniemożliwić spółce osiągnięcia korzyści ekonomicznej, nadto rozwiązanie to utrudnia finansowanie spółki przez wspólników²⁰.

Na gruncie wyżej wspomnianej krytyki część przedstawicieli doktryny opowiada się za szerokim rozumieniem zbywalności konstruowanej na podstawie dyspozycji art. 14 § 1 ksh, uznając za zbywalne każde prawo, które może być przedmiotem zbycia egzekucyjnego – a co za tym idzie – przynajmniej zdolność aportową nawet prawu, które co do zasady jest niezbywalne, ale podlega egzekucji na podstawie art. 831 § 1 pkt. 3) kpc²¹, podając za przykład chociażby użytkowanie, którego wykonanie – zgodnie z treścią powołanego wyżej przepisu – może być powierzone komu innemu²².

Można sobie wyobrazić prawo niezbywalne, które ma dużą wartość ekonomiczną – przykładem takiego prawa jest właśnie ustanowienie użytkowania na rzecz spółki – jednakże biorąc pod uwagę rolę, jaką kapitał zakładowy pełni w ustroju spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i jego funkcję ochrony wierzycieli spółki, trudno przyznać rację głosom opowiadającym się za dopuszczeniem chociażby niektórych kategorii praw niezbywalnych jako przedmiotu aportu czy szerokim rozumieniem zbywalności wynikającej z treści art. 14 § 1 ksh.

¹⁷ Ibidem, s. 65.

¹⁸ Ibidem, s. 74; A. Kidyba, *Kodeks spółek...*, s. 724-725; A. Herbert, [w:] *Prawo spółek...*, s. 234; I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 325-326; M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 315; R. Pabis [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek...*, s. 535.

¹⁹ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 219-220.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. *Kodeks postępowania cywilnego*, Dz.U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1575.

²² A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 220, s. 221-222, s. 234.

Na gruncie poglądów reprezentowanych przez przedstawicieli doktryny można wyróżnić nurt tradycyjny, którego przedstawiciele oceniają zdolność aportową poprzez pryzmat funkcji ochronnej kapitału zakładowego względem wierzycieli spółki, oraz nurt liberalny, którego przedstawiciele dopuszczają jako przedmiot aportu każde prawo majątkowe o możliwej do określenia wartości ekonomicznej²³. Słuszne wydają się stanowiska większościowe przedstawicieli nauki, którzy stanowczo twierdzą, że kryterium zbywalności służy realizacji funkcji gwarancyjnej kapitału zakładowego, poprzez umożliwienie w sytuacji niewypłacalności zbycia składników majątku spółki w celu zaspokojenia jej wierzycieli i równie stanowczo wykluczają prawa niezbywalne z katalogu praw, które mogą stanowić przedmiot aportu²⁴.

Drugie z głównych kryteriów zdolności aportowej – nazywane zdolnością bilansową, wywodzi się z majątkowego charakteru praw, które są dopuszczalne jako przedmiot aportu. Kryterium to bada możliwość oznaczenia, wyceny i umieszczenia przedmiotu wkładu niepieniężnego w bilansie spółki²⁵. Zdolność bilansowa jako kryterium zdolności aportowej jest również powoływana w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 września 1990 roku stwierdza, iż aportem mogą być wszelkie przedmioty majątkowe (rzeczy i prawa), o ile są zbywalne i mogą jako aktywa wejść do bilansu spółki²⁶. Z kolei w doktrynie opisuje się to kryterium jako możliwość wyceny danego aktywu i umieszczenie go w odpowiedniej pozycji bilansu spółki²⁷.

Oprócz powyższych głównych kryteriów zdolności aportowej w opracowaniach wyszczególnia się również dodatkowe kryteria, takie jak:

- przydatność i faktyczna dostępność przedmiotu aportu dla spółki które pełnią funkcję pomocniczą przy ocenie zdolności aportowej przedmiotu wkładu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością²⁸;
- możliwość zaliczenia przedmiotu wkładu do masy likwidacyjnej, bądź upadłościowej spółki²⁹;
- możliwość wydzielenia przedmiotu wkładu z majątku wspólnika³⁰;
- zdolność poddania egzekucji³¹.

W piśmiennictwie słusznie zauważono, że wyżej wymienione kryteria dodatkowe tak naprawdę wynikają z kryteriów głównych, czyli niezbywalności i zdolności bilansowe, albo pełnią funkcję pomocniczą – tak jak ocena przydatności i faktycznej dostępności przedmiotu wkładu niepieniężnego dla spółki³².

²³ M. Minas, *Zdolność...*, s. 72-73.

²⁴ P. Piniór [w:] *Wkłady niepieniężne...*, Red. W. Popiołek, s. 74-75; A. Kidyba, *Kodeks Spółek ...*, t. I, s. 725; K. Kopaczyńska-Pieczniak [w:] *Wkłady niepieniężne...*, Red. U. Promińska, s. 90; T. Mróz, *Przedmiot wkładu a funkcje kapitału zakładowego*, „MOP” 2002, nr 5, s. 199 i nst.; K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału zakładowego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2009, s. 231, s. 240; M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek...*, s. 315;

²⁵ A. Herbet [w:] *Prawo spółek...*, s. 234.

²⁶ Zob. Postanowienie SN z dnia 19 września 1990 r., III CRN 268/90, LEX nr 1223002.

²⁷ P. Piniór, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 75; K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 234; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną...*, s. 278; I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 326.

²⁸ P. Piniór, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 76; K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 235.

²⁹ Ibidem; I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 326.

³⁰ K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 234.

³¹ A. Kidyba, *Kodeks spółek ...*, s. 725.

³² A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 234-235; P. Piniór, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 77; K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 235.

Kryterium pomocnicze, jakim jest przydatność i faktyczna dostępność przedmiotu wkładu niepieniężnego dla spółki, wykorzystywane jest do wykluczenia tzw. aportów pozornych, czyli takich, które pomimo spełniania dwóch głównych kryteriów są trudno zbywalne, a ich realna wartość jest znikoma, dlatego niespełnienie powyższego kryterium pomocniczego będzie powodowało stwierdzenie braku zdolności aportowej przedmiotu takiego wkładu³³.

W świetle powyższych rozważań na temat zdolności aportowej przedmiotów wkładu niepieniężnego przedstawiciele doktryny starali się rozstrzygnąć, co może być przedmiotem aportu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wymieniając następujące prawa:

- prawa rzeczowe, a wśród nich np. własność nieruchomości lub udział w prawie własności nieruchomości, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo użytkowania wieczystego lub udział w prawie użytkowania wieczystego, prawo własności przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części³⁴;
- prawa obligacyjne, a wśród nich np. udziały i akcje w innych spółkach, obligacje, wierzytelności wobec osób trzecich, wierzytelność wobec spółki³⁵;
- prawa na dobrach niematerialnych, a wśród nich np. autorskie prawa majątkowe, prawo patentu, prawo ochronne na wzór użytkowy, prawo ochronne na znak towarowy, prawo z rejestracji wzoru przemysłowego, *know-how*³⁶.

Ustawodawca w treści art. 158 § 1 ksh określa wymagania względem umowy spółki, której kapitał zakładowy ma być pokrywany przez wkład niepieniężny. Zgodnie z dyspozycją wynikającą z powyższego przepisu w umowie spółki określa się szczegółowo przedmiot wkładu niepieniężnego oraz osobę wspólnika wnoszącego aport, jak również liczbę i wartość nominalną objętych w zamian udziałów.

Komentatorzy tego przepisu zwracają uwagę, że szczegółowe określenie przedmiotu aportu pełni funkcję informacyjną dla wierzycieli i innych zainteresowanych, a także pozwala kontrolować przez sąd rejestrowy spełnienie kryteriów zdolności aportowej³⁷. Wskazanie osoby wspólnika wnoszącego wkład niepieniężny ma na celu identyfikację w umowie spółki wspólnika zobowiązanego do wniesienia danego wkładu³⁸.

WNIESIENIE WKŁADU NIEPIENIĘŻNEGO PRZY ZAWIĄZYWANIU SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Poglądem dominującym jest charakteryzowanie umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako umowy o charakterze zobowiązująco-rozporządzającym, więc o ile wspólnicy nie postanowią inaczej lub co innego nie wynika z przepisu prawa, wywiera

³³ Zob. P. Piniór, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 82.

³⁴ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 231-234, 238-242; Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek...*, s.584; I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 326; R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek...*, s. 536-537.

³⁵ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 242-243; Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 585; I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 326; M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek...*, s. 315-316; R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek...*, s. 537-538.

³⁶ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 235-237; Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek...*, s.584-585; I. Weiss, A. Szumański, [w:] W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, s. 326; R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek...*, s. 538-540.

³⁷ Z. Jara, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 578.

³⁸ A. Nowacki, *Spółka z ograniczoną...*, s. 213.

ona podwójny skutek w postaci przeniesienia własności rzeczy oznaczonej co do tożsamości (względnie wierzytelności)³⁹. Ustawodawca dopuszcza pokrycie kapitału zakładowego aportem jedynie w przypadku spółki zawiązywanej w sposób tradycyjny (umowa w formie aktu notarialnego), w związku z tym niezależnie od przedmiotu wkładu niepieniężnego zachowana zostaje najwyższa forma czynności prawnej znana polskiemu prawu.

Wskazana wyżej koncepcja podwójnego skutku umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością została poddana krytyce. Przedstawiciele krytycznego stanowiska zwracają uwagę, że w momencie sporządzania umowy spółki spółka jeszcze nie istnieje, w związku z tym nie może złożyć oświadczenia o przyjęciu aportu, stąd też umowa spółki może obejmować jedynie oświadczenia wspólników, a co za tym idzie – nie występuje skutek rozporządzający, o którym mowa w art. 155 § 1 kc, czy art. 510 § 1 kc, gdyż oświadczenie spółki o przyjęciu aportu jest wymaganym elementem umownego przeniesienia praw⁴⁰. Już na wstępie pogląd ten można podać w wątpliwość, gdyż wprowadzenie do kodeksu spółek handlowych kategorii prawnej spółki kapitałowej w organizacji i nadanie jej podmiotowości prawnej miało właśnie na celu umożliwienie nabywania wkładów przed rejestracją, co wywoływało wiele wątpliwości pod rządami kodeksu handlowego.

Zwolennicy wspomnianego poglądu twierdzą ponadto, że umowa spółki obejmuje ofertę skierowaną do spółki, której przyjęcie spowoduje zawarcie umowy o skutku rozporządzającym⁴¹. Trudno również w tym przypadku uznać argumenty przedstawione przez reprezentantów tego stanowiska, gdyż na żadnym etapie tworzenia spółki nie dochodzi do przyjęcia przez spółkę oferty. Jak dalej wskazują przedstawiciele opisywanego stanowiska, „źródłem skutku rozporządzającego jest tu [...] oświadczenie woli zmierzające do rozporządzenia – z zobowiązującą ustawową podstawą prawną, a nie umowne zobowiązanie do rozporządzenia wywołujące skutek rozporządzający z mocy art. 155 § 1 kc czy art. 510 § 1 kc”⁴².

Z całą pewnością spółka nie jest stroną kreującej jej umowy, a zobowiązanie wspólników do wniesienia wkładów jest na jej rzecz, a w związku z tym autorzy opowiadający się za zobowiązująco-rozporządzającym skutkiem umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością odwołują się do założycielskiej natury umowy spółki, która zostaje skonsumowana w chwili jej zawarcia bądź do konstrukcji umowy na rzecz osoby trzeciej⁴³. Odwołując się do konstrukcji umowy na rzecz osoby trzeciej, przyjmują, że specyfika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przemawia za tym, by skutek rozporządzający wynikał z umowy spółki, gdyż umowa spółki odzwierciedla wolę wspólników, by powstał podmiot, w którym uczestniczą określone osoby i który jest wyposażony w określony majątek⁴⁴. Gdyby wolą wspólników było

³⁹ P. Pinior, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 174; G. Nita-Jagielski, [w:] *Prawo spółek...*, s. 198; M. Rodzyńkiewicz, *Kodeks spółek...*, s. 316; J. Grykiel, *Wniesienie aportu do spółki z o.o.*, PPH²⁰¹⁴, nr 4, s. 46-50; R. Pabis, [w:] J. Bieniak, M. Bieniak, G. Nita-Jagielski, *Kodeks spółek...*, s. 560; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną...*, s. 289.

⁴⁰ A. Szlęzak, P. Moskwa, *Kilka uwag o wnoszeniu aportów do spółek kapitałowych – na marginesie wyroku Sądu Najwyższego z 19 października 2006 r.*, „Przebieg Sądowy” styczeń 2012, s. 9-12.

⁴¹ Ibidem.

⁴² Ibidem.

⁴³ G. Górczyński, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 257-258.

⁴⁴ R. Pabis, *Wniesienie aportu (a w szczególności prawa własności nieruchomości lub prawa wieczystego użytkowania) do spółki kapitałowej*, „Rejent” 2006, nr 6, s. 88-89.

wniesienie wkładów w późniejszym terminie, mają oni możliwość wyłączenia skutku rozporządzającego, stosownie do dyspozycji art. 155 § 1 kc czy art. 510 § 1 kc⁴⁵.

Wobec powyższego w przypadku umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zawieraną w formie aktu notarialnego, gdy przedmiotem wkładu do spółki ma być prawo własności nieruchomości lub inne prawo ujawnione w księdze wieczystej – stosownie do dyspozycji art. 92 § 4 pr. not.⁴⁶ – notariusz powinien sporządzić w ślad za tym aktem wniosek wieczystoksięgowy.

Wątpliwości, jakie się nasuwają, dotyczą aktu założycielskiego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który kreuje spółkę jednoosobową. Z jednej strony niektórzy przedstawiciele doktryny opowiadają się za poglądem, że stanowi on jednostronną czynność prawną, w związku z tym trudno jest jej przypisać skutek zastrzeżony dla umowy, o którym mowa w art. 155 kc, czy art. 510 kc, co prowadzi do wniosku, że *de lege lata* zawiązanie spółki poprzez akt założycielski nie powoduje skutku zobowiązująco-rozporządzającego i konieczne jest zawarcie dodatkowej umowy przenoszącej prawo będące przedmiotem aportu⁴⁷. Z drugiej strony w literaturze słusznie postuluje się w nawiązaniu do dyspozycji art. 4 § 2 ksh, jednolite traktowanie zarówno umowy spółki, jak i aktu założycielskiego pod względem skutków z art. 155 kc i art. 510 kc, gdyż nie ma powodów, by inaczej określać nabywanie wkładów w spółce jednoosobowej, która po zawiązaniu nie różni się od spółki, w której uczestniczy więcej niż jeden podmiot⁴⁸.

WNIESIENIE WKŁADU NIEPIENIĘŻNEGO W PROCEDURZE PODWYŻSZENIA KAPITAŁU ZAKŁADOWEGO

Kontrowersyjnym zagadnieniem okazuje się wniesienie wkładu niepieniężnego w procedurze podwyższenia kapitału zakładowego – w literaturze przedmiotu pojawiają się ścierające się ze sobą nurty dotyczące sposobu wniesienia wkładu na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego, które sprowadzają się do kwestii, czy złożenie oświadczenia o objęciu udziałów w przypadku rzeczy oznaczonych co do tożsamości (względnie wierzytelności) niesie ze sobą skutek rozporządzający, czy też konieczne jest zawarcie dodatkowej umowy przenoszącej własność przedmiotu wkładu niepieniężnego⁴⁹.

Zgodnie z pierwszym z nich – złożenie oświadczenia o objęciu udziałów – stanowi czynność o podwójnym zobowiązująco-rozporządzającym skutku⁵⁰. W związku z tym oświadczenie o objęciu udziałów należałoby uznać – w stosunku do treści uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego – za umowę zobowiązującą do przeniesienia własności przedmiotu wkładu⁵¹. W tym kontekście uchwała wraz z oświadczeniem o objęciu udziałów stanowi złożoną czynność prawną. W piśmiennictwie wskazuje się, że jest to

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ustawa z dnia 14 lutego 1991 roku – Prawo o notariacie (Dz.U. z 1991 r. nr 22, poz. 91, tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 1192).

⁴⁷ J. Grykiel, *Wniesienie aportu...*, s. 46-50.

⁴⁸ G. Górczyński, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 261-262.

⁴⁹ A. Herbet, [w:] *Prawo spółek...*, s. 271.

⁵⁰ P. Piniór, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 183; M. Goszczyk, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 799-800.

⁵¹ K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 256.

umowa konsensualna, dwustronnie zobowiązująca i odpłatna, zawierana w trybie ofertowym, gdzie złożenie oświadczenia o objęciu udziałów stanowi przyjęcie oferty⁵². Konsekwencją takiego uznania, stosownie do dyspozycji art. 155 § 1 kc (względnie art. 510 § 1 kc w odniesieniu do wiarytelności), byłoby przyjęcie zobowiązująco-rozporządzającego charakteru złożonego oświadczenia, a tym samym w momencie otrzymania przez spółkę oświadczenia o objęciu udziałów, zgodnie z zasadą wyrażoną w treści art. 61 kc, w odpowiedzi na ofertę zawartą w treści uchwały – umowa zostałaby zawarta, a prawo do przedmiotu wkładu przechodziłoby na spółkę⁵³. Tym samym nie zachodziłaby konieczność zawarcia dodatkowej umowy przenoszącej prawo do przedmiotu wkładu na spółkę⁵⁴.

W tym miejscu nasuwają się wątpliwości dotyczące formy czynności prawnej zastrzeżonej przez ustawę dla takich czynności jak np. przeniesienie własności nieruchomości, przeniesienie prawa użytkowania wieczystego czy przeniesienie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, które wymagają *ad solemnitatem* formy aktu notarialnego. W przypadku podwyższenia realizowanego w trybie zmiany umowy spółki niewątpliwie wymogi te są spełnione, gdyż uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego jest objęta protokołem w formie aktu notarialnego, podobnie – dla oświadczenia nowego czy dotychczasowego wspólnika dotyczącego objęcia udziałów – ustawodawca przewidział wymóg formy aktu notarialnego. Jednakże trudno o spełnienie wskazanego wyżej wymogu w przypadku podwyższenia realizowanego w trybie bez zmiany umowy spółki, w którym jedynie oświadczenie nowego wspólnika o przystąpieniu do spółki i objęciu udziałów wymaga zachowania formy aktu notarialnego. Zwolennicy wskazanego poglądu stoją na stanowisku, iż skoro na kontraktową całość składa się zarówno uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego, jak i oświadczenie o objęciu udziałów – oba te elementy muszą spełniać wymogi co do formy zastrzeżonej przez ustawodawcę dla przeniesienia konkretnego przedmiotu wkładu⁵⁵. Pogląd ten jest zgodny z tezą Sądu Najwyższego, który stwierdza, że „jeżeli w odniesieniu do danej umowy przewidziana jest szczególna forma aktu notarialnego, to forma ta musi być zachowana zarówno co do oferty, jak i jej przyjęcia”⁵⁶.

W kontekście wkładów, dla których dokonuje się wpisu w księdze wieczystej (np. w wyniku przeniesienia własności nieruchomości), problematyczne wydaje się zgodne z opisywanym poglądem przeniesienie prawa do tego wkładu w momencie otrzymania przez spółkę oświadczenia o objęciu udziałów. Stosownie do dyspozycji art. 70 kc: „W razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane – w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy”. Jednak zważywszy na brzmienie art. 92 § 4 pr. not., z którego wynika obowiązek notariusza do złożenia wniosku wieczystoksięgowego w ślad za sporządzonym aktem notarialnym (nie później niż w dniu jego sporządzenia) oraz pewność obrotu, należy opowiadać się za koniecznością wyłączenia wymogu dojdęcia do spółki oświadczenia o objęciu udziałów w treści uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego. Takie wyłączenie pozwala

⁵² G. Gorczyński, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 265.

⁵³ Ibidem; G. Gorczyński, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 268; M. Dumkiewicz, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 43-44.

⁵⁴ P. Pinior, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 185-186; M. Goszczyk, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 799-800.

⁵⁵ K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 257.

⁵⁶ Zob. wyrok SN z dnia 10 lipca 2003 roku, I CKN 487/01, Legalis nr 112113.

notariuszowi na złożenie wniosku wieczystoksięgowego w ślad za aktem notarialnym obejmującym oświadczenie o objęciu udziałów, bez narażania strony czynności na konieczność uzupełnienia wniosku wieczystoksięgowego poprzez dostarczenie dowodu stwierdzającego fakt zawiadomienia spółki o przyjęciu oferty⁵⁷.

Należy zauważyć, że w stosunku do rzeczy oznaczonych co do gatunku – w celu przeniesienia ich własności – konieczne jest przeniesienie posiadania, co wynika z dyspozycji art. 155 § 2 kc. Wiąże się to z koniecznością ich rzeczywistego wydania osobom uprawnionym do reprezentacji spółki⁵⁸.

Inaczej na omawianą istotę wniesienia wkładu niepieniężnego na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego patrzą zwolennicy poglądu, zgodnie z którym pokrycie to w ogóle nie ma charakteru umowy wzajemnej zawieranej między spółką a współnikiem, dopatrując się w objęciu udziałów i pokryciu kapitału zakładowego elementu złożonego zdarzenia prawnego, jakim jest cała procedura podwyższenia, stanowiącego jednostronne oświadczenie woli współnika zawierającego zobowiązanie do wniesienia wkładu⁵⁹. Nie znajdują oni podstaw do konstytuowania wymogu zawarcia odrębnej umowy rozporządzającej tym przedmiotem – taka umowa byłaby zbędna, gdyż uchwała stosownie do dyspozycji art. 158 § 1 ksh opisuje szczegółowo przedmiot wkładu i określa osobę współnika wnoszącego wkład, a współnik w oświadczeniu o objęciu udziałów obejmuje udziały i pokrywa je wkładem, o którym mowa w uchwale⁶⁰. Zwracają uwagę na to, że oświadczenie zarządu spółki o przyjęciu aportu wcale nie kreuje umowy rozporządzającej, zaś zadaniem zarządu jest jedynie badanie, czy wnoszony przedmiot wkładu jest tożsamy z tym, o którym mowa w uchwale w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego⁶¹. Swoje stanowisko argumentują także tym, że ze względu na konstytutywność wpisu podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru brak jest przedmiotu umowy, który miałby być świadczony w zamian za przyjęty przedmiot wkładu, a co za tym idzie – nie ma wymiany świadczeń, którą charakteryzują się obligacyjne umowy wzajemne⁶². Ze względu na bezpieczeństwo obrotu zwolennicy powyższego poglądu stoją na stanowisku, że w odniesieniu do podwyższenia realizowanego w trybie uproszczonym w sytuacji, gdy przedmiotem wkładu jest prawo, dla którego zbycia ustawa zastrzega formę szczególną, uzasadnione jest zastosowanie art. 2 ksh w zakresie formy czynności obejmującej oświadczenie o objęciu udziałów, co prowadzi do konkluzji, że oświadczenie o objęciu udziałów powinno czynić zadość wymaganiom co do formy zastrzeżonej dla przeniesienia tego prawa⁶³.

Kolejnym z nich, pozostającym w opozycji do wyżej zaprezentowanych, jest nurt, zgodnie z którym uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego i oświadczenie o objęciu udziałów nie stanowią umowy pomiędzy spółką a podmiotem obejmującym udziały, w związku z tym do skuteczności podwyższenia kapitału zakładowego wymagana jest osobna umowa przenosząca prawo do przedmiotu wkładu niepieniężnego na rzecz spółki⁶⁴.

⁵⁷ Zob. postanowienie SN z dnia 27 kwietnia 2001 roku, III CKN 354/00, LEX nr 48099.

⁵⁸ K. Skawiańczyk, *Podwyższenie kapitału...*, s. 257; W.P. Matysiak, [w:] *Wkłady niepieniężne...*, s. 144.

⁵⁹ M. Rodzynkiewicz, *Kodeks spółek...*, s. 611-612.

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem, s. 615.

⁶⁴ J. Grykiel, *Wniesienie aportu...*, s. 46-50; A. Szlęzak, P. Moskwa, *Kilka uwag...*, s. 12-16; M. Chomiuk, [w:] *Kodeks spółek...*, s.1085; K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną...*, s. 291-292.

Jego zwolennicy zwracają uwagę na wyjątek od cywilnoprawnej zasady, mówiącej o tym, że zmiana umowy wymaga zawarcia umowy zmieniającej – wynikający ze specyfiki spółki kapitałowej, gdzie zmiana umowy wymaga jedynie zgody większości wspólników wyrażonej w treści uchwały, która to uchwała stanowi inny rodzaj czynności prawnej niż umowa, a co za tym idzie – do uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego nie stosuje się umownego mechanizmu wnoszenia wkładów właściwego dla zawiązywania spółki⁶⁵.

Nadto twierdzą, że skuteczne złożenie oferty przez spółkę wymaga kompetencji do jej reprezentacji, którą posiada zarząd spółki, a nie zgromadzenie wspólników, wobec czego uchwała nie może stanowić oświadczenia woli spółki stanowiącego ofertę objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym⁶⁶. W świetle rozumowania zwolenników omawianego poglądu należałoby traktować uchwałę w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego, a następnie oświadczenie o objęciu udziałów jako ciąg samodzielnych zdarzeń prawnych, gdzie zobowiązanie do wniesienia wkładów wynika z oświadczenia o objęciu udziałów stanowiącego w tym ujęciu jednostronną czynność prawną⁶⁷. Zdaniem krytyków koncepcji zobowiązująco-rozporządzającego skutku oświadczenia o objęciu udziałów konieczność zawarcia dodatkowej umowy o skutku rozporządzającym umożliwia wniesienie wkładów niepieniężnych w przypadku podwyższenia realizowanego w trybie uproszczonym bez naruszenia dyspozycji art. 158 kc⁶⁸.

Przedstawiciele doktryny, podążający za tym nurtem, zwracają uwagę, że należy odróżnić operacje na kapitale spółki, za jakie uznają uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego i oświadczenie o objęciu udziałów, od czynności prowadzących do pokrycia kapitału zakładowego – twierdzą, że na etapie operacji na kapitale majątek spółki nie ulega żadnym zmianom, zaś przeniesienie przedmiotu aportu na rzecz spółki jest już czynnością cywilnoprawną *sensu stricte*⁶⁹.

Jedyną dopuszczalną przez nich możliwością przeniesienia prawa będącego przedmiotem aportu już przy okazji składania oświadczenia o objęciu udziałów byłoby złożone oświadczenie przez wspólnika, z którego treści wynikałoby, że przenosi na spółkę przedmiot wkładu niepieniężnego – jednak w celu zawarcia umowy przenoszącej konieczne byłoby złożenie przez spółkę, reprezentowaną przez zarząd, stosownego oświadczenia o przyjęciu aportu, a wówczas taka umowa miałaby charakter ofertowy⁷⁰.

Zgodnie z powyższym poglądem umowa przenosząca prawo do przedmiotu wkładu może zostać zawarta w sposób dorozumiany, należy jednak podkreślić, że musi ona czynić zadość wymaganiom co do formy określonej w przepisach prawa⁷¹.

Omawiany dysonans stał się przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, który niestety nie wypracował jednolitej linii orzeczniczej. W wyroku z dnia 19 października 2006 roku Sąd Najwyższy opowiedział się przeciwko koncepcji umowy o objęciu udziałów, stwierdzając w uzasadnieniu: „Brak podstaw do akceptacji [...], jakoby uchwała o podwyższeniu kapitału

⁶⁵ J. Grykiel, *Wniesienie aportu...*, s. 46-50.

⁶⁶ Ibidem.

⁶⁷ Ibidem.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ A. Szlęzak, P. Moskwa, *Kilka uwag...*, s. 12-13.

⁷⁰ Ibidem, s. 16.

⁷¹ Ibidem; J. Grykiel, *Wniesienie aportu...*, s. 46-50; M. Chomiuk, [w:] *Kodeks spółek...*, s. 1085.

zakładowego zawierająca dane wymienione w art. 158 § 1 ksh stanowiła oświadczenie woli stanowiące element umowy o podwójnym skutku zobowiązującym i rozporządzającym⁷². Podobnie w wyroku z dnia 28 lutego 2017 roku Sąd Najwyższy przyjmuje, że uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego obowiązuje w stosunkach wewnętrznych spółki, po stronie współników powstaje obowiązek złożenia oświadczenia o objęciu udziałów i pokrycia ich wkładem, zaś na zarządzie spółki ciąży obowiązek dokonywania dalszych działań, w tym złożenia oświadczenia woli o nabyciu przez spółkę wkładu⁷³. Jednak Sąd Najwyższy w uchwale podjętej w składzie trzech sędziów w dniu 25 listopada 2010 roku podziela pogląd, że oświadczenie o objęciu nowych udziałów przez dotychczasowego współnika stanowi element umowy, a skutkiem objęcia nowych udziałów przez dotychczasowego współnika jest zwiększenie zakresu jego uprawnień wobec spółki, dlatego za podstawę tego skutku, podobnie jak za podstawę nawiązania stosunku członkostwa w spółce, należy uznać umowę⁷⁴.

Analiza orzecznictwa sądów powszechnych prowadzi do wniosku, że nie przyjmują one koncepcji umowy o objęciu udziałów – i stają na stanowisku, zgodnie z którym dopiero przeniesienie wkładów przez osobę obejmującą udziały wraz z oświadczeniem zarządu spółki o nabyciu wnoszonych wkładów przez spółkę stanowią czynność o charakterze rozporządzającym, która nastąpiła w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uchwały współników o podwyższeniu kapitału zakładowego⁷⁵.

PODSUMOWANIE

Uregulowania dotyczące wnoszenia wkładów na pokrycie kapitału zakładowego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wciąż, pomimo upływu dwudziestu lat obowiązywania ustawy, budzą liczne kontrowersje i spory wśród przedstawicieli nauki oraz w orzecznictwie, co przekłada się na praktyczny wymiar stosowania prawa w procesie zawiązywania spółki, czy w procedurze podwyższenia kapitału zakładowego.

Przyjęcie koncepcji podwójnego skutku umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (względnie aktu założycielskiego) upraszcza całą procedurę zakładania spółki i zmniejsza jej koszty, nadto należy zauważyć, że w przypadku umowy spółki, koncepcja ta niweluje liczne problemy, takie jak: uchylanie się współnika od zawarcia odrębnej umowy przenoszącej prawo do przedmiotu wkładu czy problemy, jakie mogłyby wynikać w przypadku śmierci współnika po zawarciu umowy spółki, a przed zawarciem umowy rozporządzającej przedmiotem aportu. Tym bardziej że poglądy doktryny i judykatury w tym zakresie są przekonujące.

W kwestii spornego charakteru oświadczenia o objęciu udziałów w kontekście wkładów niepieniężnych argumentacja, zgodnie z którą uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego oraz oświadczenie o objęciu udziałów stanowią umowę konsensualną, dwustronnie zobowiązującą i odpłatną, zawieraną w trybie ofertowym, jest przekonująca i spójna systemowo, w nawiązaniu do procedury wnoszenia wkładów do spółki akcyjnej (umowa o objęciu akcji). Jednak wobec dominujących poglądów wyrażonych w orzecznictwie, należy ocenić jako

⁷² Zob. wyrok SN z dnia 19 października 2006 roku, V CSK 215/06, Legalis nr 97704.

⁷³ Zob. wyrok SN z dnia 28 lutego 2017 roku, I CSK 127/16, LEX nr 2297403.

⁷⁴ Zob. uchwała SN (3) z dnia 25 listopada 2010 roku, III CZP 84/10, Legalis nr 262466.

⁷⁵ Zob. postanowienie SO w Łodzi z dnia 17 grudnia 2019 roku, III Ca 1812/19, Legalis nr 2482700; zob. wyrok SO w Rzeszowie z dnia 20 grudnia 2016 roku, VI GC 288/16, Legalis nr 2117998.

ryzykowne przyjęcie koncepcji, zgodnie z którą oświadczenie o objęciu udziałów ma charakter zobowiązująco-rozporządzający i skutkuje przeniesieniem na rzecz spółki własności rzeczy oznaczonych co do tożsamości (względnie wierzytelności). Mimo że orzecznictwo w Polsce nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa, to stanowi ono istotną wskazówkę sposobu, w jaki należy dokonywać jego interpretacji. Wobec tego, mając na względzie interes klienta oraz pewność obrotu – z punktu widzenia praktyki – należy rekomendować trójstopniową procedurę podwyższenia kapitału zakładowego, na którą składają się: uchwała w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego, oświadczenie o objęciu udziałów oraz osobna umowa przenosząca własność rzeczy. W tym kontekście nasuwa się wniosek, że *de lege ferenda* o skutku zobowiązująco-rozporządzającym oświadczenia o objęciu udziałów powinien stanowić wprost przepis prawa.

Bibliografia

- Bieniak J., Bieniak M., Nita-Jagielski G., *Kodeks spółek handlowych Komentarz*, Warszawa 2019.
- Grykiel J., *Wniesienie aportu do spółki z o.o.*, PPH 2014, nr 4.
- Jara Z. (red.), *Kodeks spółek handlowych Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2017.
- Kidyba A. (red.), *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2013.
- Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych*, t. 1: *Komentarz do art. 1-300*, Warszawa 2019.
- Minas M., *Zdolność aportowa*, „Rejent” 1995, nr 9.
- Nowacki A., *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, t. I: *Komentarz. Art. 151-226*, Warszawa 2018.
- Opalski A. (red.), *Kodeks spółek handlowych*, t. IIA: *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151-226*, Warszawa 2018.
- Pabis R., *Wniesienie aportu (a w szczególności prawa własności nieruchomości lub prawa wieczystego użytkowania) do spółki kapitałowej*, „Rejent” 2006, nr 6.
- Popiołek W. (red.), *Wkłady niepieniężne w spółkach handlowych*, Warszawa 2014.
- Promińska U. (red.), *Wkłady niepieniężne do spółek handlowych*, Warszawa 2017.
- Pyziół W., Szumański A., Weiss I., *Prawo spółek*, Warszawa 2016.
- Rodzinkiewicz M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2018.
- Romanowski M., *Kapitał zakładowy – ani to Graal, ani święty*, MPH 2014, nr 3.
- Skawiańczyk K., *Podwyższenie kapitału zakładowego w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2009.
- Sołtysiński S. (red.), *Prawo spółek kapitałowych. System prawa prywatnego*, t. 17A, Warszawa 2016.
- Szlęzak A., Moskwa P., *Kilka uwag o wnoszeniu aportów do spółek kapitałowych – na marginesie wyroku Sądu Najwyższego z 19 października 2006 r.*, „Przeгляд Sądowy”, styczeń 2012.
- Żurek M., *Reforma regulacji prawnej kapitału zakładowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Problematyka ochrony wierzycieli*, Warszawa 2018.